

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal:
Strausz Sándor könyvkereskedése. Ide küldendő az előfizetési díjak, nyilvánterkek és hirdetések.

Telefon szám 34.

MURAKÖZ

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.
Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre K 10—
Fél évre 5—
Negyed évre 2-50
Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetések jutányosan számítattak.

NYILTÉR PÓTLÓRA 50 ÁLLÉR.

Feladó szerkesztő:

ZRINYI KÁROLY.

Főszerkesztő:

MARGITAI JÓZSEF.

Kiadó és lapfuttató:

STRAUSZ SÁNDOR.

Romániának sem jut konc.

Amikor az antánt a világháború huszonötödik hónapjában Romániát politikai hintajátékának abbahagyására kényszerítette, az oláhok ismert minta szerint diadalmi sétára készültek és megjövendölték a háború közeli végét — téli hadjárat nélkül. Az antánt nem győzte eléggé ócsárolni Ausztria-Magyarország hanyatló ellentálló képességét, hirdelve közeli bomlását. De mennyire megcáfolja ezt a tévhitet hadseregünk rég kipróbált hősiessége, népünk tántoríthatatlan hazaszeretete!

Határmenti lakosaink nemcsak, hogy sehohsem üdvözölték az oláhokat felszabadítók gyanánt, sőt ellenkezőleg, fanatikusan védekeztek a betörők ellen még ott is, ahol az ellenállás már eleve hasztalannak látszott és határőrségeinket sem mi, sem a németek még meg nem erősíthették. De az oláhoknak és a szétdarabolásunkra immár biztosan számító antántnak is megdöbbentő meglepetést szerzett a szövetséges magyarosztrák és német hadseregek zseniális vezetői által egységesen kiesztelt szívós ellentállása, melyet a váratlanul ért támadást kivédtek.

A prédaleső, hullaszimatoló oláhok hadserege tehát reményeiben csúnyán csalatkozott. Ma már az oláhok végleges veresége előrelátható, dacára, hogy a háborúra két évnél tovább nyugodtan felkészülhettek. Előrelátható vereségük oka nem is annyira katonai, mint erkölcsi hiányosságuk.

Érdekesen jellemzi az oláh katonaságot Vasilev Gregor bolgár képviselő egy újság-cikkben, melyből átvesszük a következőket:

A román hadsereg minőség tekintetében a lehető legrosszabb. Hajmerezészen tu-

datlan embertömegekből áll, kikent-kifent, önhitt tisztekkel az élükön, ez annak a hadseregnek a képe, amely arra hiszi magát hivatva, hogy a pusztító háborúnak véget vessen. Ez a hadsereg teljesen méltó a bukkaresti társadalomhoz, mely felső rétegében páratlanul élvihalászó, féktelen, elkorcsosodott pereputyok zagyaléka, alsó rétegében pedig a vagyon- és jogtalan, kiéhezett, tudatlan emberek tömegéből áll. E társadalom részére nem létezik nemzeti veszély ellen a közös nemzeti remények köteléke. Ebben az országban az egyik osztlályt a bujaság és telhetetlenség, a másik osztlályt pedig a koplalás és nélkülözés viszi a tökéletes elfajulás felé; mindkét néprétegből azonban egyaránt hiányzik az a bátorság és lelkesedés, amelyeket csak fenséges eszme kelthet.

A cikk utal arra, hogy az orosz vezérkar a világháború kitörése előtt bizalmasan így nyilatkozott a román hadseregről: A hadsereg jól van felfegyverezve és megfelelően felszerelve; aligha fog azonban kezdeményező és támadó szellemet tanúsítani; a védelemben kevés az ellentálló ereje; legnagyobb hibája könnyen belolyásolható impresszióképessége, mely a legelső kudarcnál elmaradhatatlanul pánikhoz fog vezetni.

Ha ezzel szemben látjuk, hogy ma — az erdélyi frontész hozzászámítása nélkül — csaknem ezer kilométeres vonalon sikeresen küzdünk, dacára, hogy az elfoglalt területeken jelentékeny haderőnk van lekötve, úgy ez legmerészebb várakozásaink is felülmúlja és hervadhatatlan dicsőség gyanánt lesz megőrkítve a történelemben.

Ilyen hadsereg vértjérből még a legocsmányabb árulások is hatástalanul lepattan- nak, ilyen hadsereggel csak győzni lehet és győzni is fogunk, bármint ront nekünk is

az antánt — nyíltan: künn a harcmezőn és suttymban: vakondtúrásokkal a politika és diplomácia piszkos rejteküregeiben.

Adakozunk az elesett hősök özvegyei és árvái javára!
Hadsegélyező Hivatal főpénztára, Képviselőház.

K Ü L Ö N F É L É K.

Circumdederunt me...

Rátok zárult hát a koporsó fűdele
Ti bátrak, ti dicsők, ti fiatal hősek,
Nem nyílik már szóra csevegő ajkatok.
Más hazába szállt el hófóhér lelketek.
Szívetek a honért többé már nem dobog.
Lehunyt szemetekben harcillag nem lobog.
Bezárát ajkokról elhalt az „előre...“
Szívrehátán, lágyan hallik a gyászének:
Circumdederunt me...

Rövid volt az élet... gyermekek voltak.
Örömmel jöttetek, hogy a Haza hívott.
Tízennyolc évesek... s gyöngye karotok már
Nehéz viadalban silyos puskát fogott.
Bűszake, ifjú ducoc mentetek rohamra,
Rendeket vágatok az ellen sorába,
Ifjú szíveteknek elfolyt piros vére...
S koporsótok felett hangzik a gyászének:
Circumdederunt me...

Még egy utolsó út... rövid... csak a sírig
S aztán rátok zárult az élet kapuja.
Nyugodjatok békén, álmodjatok szepet
Sírhalmtok mélyén... nem vész el a Haza.
Koszorú övezi egyszerű fejfátok...
Könnyekkel öntözik hűségesej pájtások...

Még egy forró ima s búcsúunk örökre...
Szomorúan, sírón hangzik a gyászének:
Circumdederunt me...

Ranziano, 1916. máj. 5. **Fenyves Dániel.**

— **Hősi halál.** Ifj. Fenyves Dániel, a m. kir. 1. honv. gy. ezred vitéz zászlósa, a nagy és kis ezüst vitézségi érem tulajdo-

Újja özvegy dala.

Sírszatók virágok
Sírasszátok engem!
Magamra ily ifjan
Gyászruhát kell vennem.

Hintsétek sírmozotok
Reám a szegényre!
Meggahni szorotnák
S pihenni övéte.

Ne azt sírasszátok,
Kit a csatáért
Ellenség golyója
Elragadott tölem.

Engem sírasszátok!
Ki állok egyedül,
Fájó szívem akkor
Talán megkönnyebbül.

Ne érte hulljon köny!
Dicső volt halála.
Új babért, örök fényt
Hozott a Hazára.

De nem! Nem kell a köny
Sem sírom énnem!
Bűbánat marad a
További életem.

Boldogságot, vigaszt
Ti úgysem adhattok;
Szép nyári virágok
Ne is sírasszátok!

III. Szivoncsik Antal.

Kacér asszony.

lra: S...ó Gy...a.

A n...i nyaraló strandfürdőjében, egy forró augusztusi napon, élénk élet uralkodott. Budapesti szép asszonyok, leányok igéző — valameley adriai

vagy keleti tengeri fürdőhöz illő — fürdőkosztü- mőkben, a pár számbavehető férfi szemének kel- lemes látványt nyújtottak.

A fürdőzők között fekete testhez álló trikó- ban kitűnik egy feketehajú, érdekes, kissé keleties arcú, igéző szemű, formásan karcsú fiatal özvegy, a szép Kőváriné.

A parton, a fűbe leheveredve, mint egy, a habokból kilépő nimfa, plasztikus látványt nyújt az öt messziről figyelő kadettnek. De ime egy fiat- tal ember, ki most jöhetett a telepre, közeledik a Napban sütkérező szép asszony felé és szóba ele- gyedik vele.

A kadett, a szép asszony legújabb hódolója, észreveszi az új jövevényt és a kíváncsiságtól kergetve, kilép a habokból és leheveredik az öz- vegy lábainál.

A férfi, ki most érkezett a frontról, már nagyban csapja a szelet a szép asszonynak s mint a beszélgetésből kiderül, egyszersmind lánykori imádottságának.

— Maga szebb, mint valaha — mondja a férfi — szemei ép oly igézően tudnak a férfira nézni, mint lánykorában. Hej, ha nem kacérkodott volna mással is, tán nem maradtam volna agg- legény és most lenne, aki búsulna utánam, ami- kor ismét visszamegyek.

Az asszony mosolyogva hallgatja a bókákat és gyenge tiltakozást próbál kifejtetni a kacérság vádjá ellen.

A szegény kadett szíve elszorul. Hát igaz, mégis igaz, az igéző szemek, ki tudja, hány férfi- szívet hoztak forrongásba és e kacér asszony hány férfi lelkét törte össze? És a kadett, ki tul van már a 30-on, de szíve fiatalabb a 20 éves ifjúé- nál, hirdelen eltökéli, hogy kertüln fogja az ass- zonyt. Hogy inkább az ellenség golyóját választja szíve megölésére, mint egy kacér asszonyt.

Közben a férfi eltávozik és az asszonyka rámereszti szeméit a kadettra.

— Hát maga elhiszi, hogy oly nagyon kacér voltam — kérdi a férit.

— Hogyne hinném, mikor most is az — fe- leli búsan a kadett.

— De kedves barátom, rossz néven veszi egy lánytól, ha udvaroltat magának? És a mér- nök nem volt szimpatikus nekem, tehát csak ug- rattam és melyik leány nem kacér, legfeljebb nem mutatja. Hígye el, ha magával nem szimpatizál- nék, már rég kiadtam volna az utját. De maga más, mint a többi férfi. A lelke csupa finomság és nékem csak az ily férfiak tetszenek.

És a szegény kadett szívét melegség futja át. Hát miért ne hígyen, amikor az oly jól esik

nosa, muraszentmáriai kántortanító, f. é. szeptember 23-án Capul környékén, a Hászért vívott nehéz harcokban történt súlyos sebesülése következtében, életének 21. évében, szeptember 26-án, hősi halált halt. Kihűlt tetemét bajtársai ideiglenesen a borsai vasúti állomással szemben temették el. Ifj. Fenyves Dániel halálával nemcsak a dicső honvédségét érte veszteség, de a Muraköz is sirátja Fenyves elhunytát. Mert Fenyves Dániel termékeny író volt. Versei és még inkább tárcái élénk megfigyelésről, eleven tollról és mélységes hazafias érzésről tanuskodtak. Harctéri leveleinél mindenkor szívesen nyitottunk helyet, mert nemcsak hű krónikásai voltak a világháború egyes érdekes epizódjainak, de kellemes és élvezetes olvasnivalót nyújtottak mindig. És most kihullott a toll a fiatal poéta kezéből! Mennyi sok idea került a halállal a föld hideg ölébe! A könyvpiac is elesett egy érdekes kötetből, melyben Fenyves írásait összegyűjtve közzé tenni szándékozott! De ne holygassuk a halott drága emlékét! Engedjük át a zavartalan gyászt hozzátartozóinak, akikről oly sokszor énekelt, s akiknek őt siratni a legtöbb joguk van. De azért osztozzunk meg velük a gyászban mi is, mert Fenyves Dániel korai halála nekünk is mély fájdalmat okoz. Nyugodjék békében!

— **Halálozás.** Egy értékes ember dült ki, Magics Ferenc meghalt. Magics Ferencet mindenki sajnálja, mert rokonszenves egyéniségével, korrektségével, szorgalmával általános tiszteletet vívott ki a társadalom minden rétegében, ahol csak megfordult. Pedig mint biztosítási ügynöknek sokféle dolga, sok ügyeletet bonyolított le s mindig a felek érdekeinek szem előtt való tartásával is. Nem egy bánatos özvegy, vagy magára maradt árva hálával emlékezik meg Magics Ferencről, aki sorsa irányításába rá nézve nem egyszer kedvezően nyult bele. Magicsot a háború és a munka tette tönkre. Már hosszabb ideje gyengélkedett, de azért továbbmászott hivatalos ügyeit rendszeresen végezte. Bár látszott rajta, hogy nehezére esik neki a munka. Mégse gondolta senki, hogy baja az erős szervezettel emberrel oly hirtelen végezzen. Egy pár napi betegség után kiszünetelt október 15-én, 51 éves korában, Nagykanizsán. Özvegye, Laubhaimer Jolán, öt gyermeke és kiterjedt rokonság siratja a talpig derék embert. Áldás és béke poraira!

csalódott lelkének. És visszagondol az elmúlt pár napra, melyet a szép asszony társaságában töltött. Szárazon és vízen folyton együtt voltak, mint két igazi szerelmes. Keresték egymás tekintetét, és a nagy erdei sétán összebujva örök szerelemről álmodoztak.

A férfi teljes szerelemért könyörgött, de a nő erős, állhatatos maradt, érezte, hogy a gyönyörű napok, melyek holnap már véget érnek — hisz a kadett visszamegy ezredéhez — csak akkor fognak az ábrándos, nagy fiu szívében örök boldog emléket hagyni, ha a szerelem tiszta, érzékiségtől ment marad.

És eljött a búcsú napja. Fenséges holdvilágos éjben együtt sétált a kadett és az asszony. Örök hűséget rebegett ajkuk, de mindenki úgy érezte, hogy soha lehetnek egymáséi. A környezetben élet másként kívánja!

Másnap egy bajtárs elöléptetését ünnepelve, a kadett egymásután tül le a pezsgős poharakat és szeszhez nem szokott agya mámorossá lesz.

— **Hadd legyek még ma ittas** — gondolja magában — hisz ráérünk kijózanodni holnap, ha megjön a hír, hogy a szép kacér asszony már más férfi karján sétál!

— **Visszatérés az orosz fogságból.** Gänger Jenő dr. ulánus törzsorvos, Hirschmann Leó csáktornyai nagykereskedő veje, több mint két évi fogság után, e hó 16-án a reggeli vonattal visszatért Csáktornyára. Gänger Jenő dr. 1914. szept. 1-én került orosz fogságba Zolkievben a kórházban lévő összes orvosokkal, 50—60 csapatnizzal s körülbelül 1200 magyar-osztrák beteggel és sebesülttel. Innen az oroszok által elfoglalt Leunberge került, ahol az ottani kórházban ápolás alatt visszamaradt beteg katonáink gyógyításával bízták meg. De mert november elején a Przemysl ostrománál megsebesült orosz katonák elhelyezésére rendezték be a lembergi kórházat, s ő azok gyógyítására nem vállalkozott, Gänger drt november 4-én Sibériába küldték, ahová december 5-én érkezett a Bajkál-tól mellé, Berezovkába. Gänger dr. Berezovkában 1915. április 18-ig tartózkodott 504 tisztársával egyetemben, ahol orvos és orvosnövendéktársainak segítségével beteg honfitársainak gyógyításával foglalkozott primitív viszonyok között, mert csak nagyon hiányosan berendezett kórház állott rendelkezésére. Miután időközben a krasnojarszki fogolytáborban kiütéses tifusz epidemia ütött ki s már körülbelül 2000 hadifoglyunk 10 orvossal (köztük a Csáktornyán is szolgált dr. Vurdák Ede ezredorvos is) az epidemia áldozata lett, Gänger drt az ottani kórházban az orvosfőnöki teendőkkel bízták meg, akinek 25 orvostársával a járványt augusztus 25-ikére elnyomni sikerült. Azóta Gänger dr. Krasnojarszkban, tartózkodott. Krasnojarszkban körülbelül 13 ezer magyar-osztrák katona, vagy 3000 tiszt (köztük kb. 600 német és török tiszt) van internálva, akiknek társaságában a viszonyokhoz képest elég tűrhetően töltötte a telet, míg május 26-án diplomáciai intervencióra orosz fogolyorvossal ki nem cseréltették. Gänger dr. a krasnojarszki fogolytáborban ismerőseink közül ott hagyta Zalán Gyula dr. országgyűlési képviselőt, Molnár Elek alezredest, Tersztenyák József belicai tanítót, Stöger Oszkárt, Klein Izidort, Magyarics Ferenc asztalos, Sárközy és Vincze zenészeket és sok más muraközi falusi polgárt, akik a körülményekhez képest jól érzik magukat s akik általa összes ismerőseiknek legszívesebben üdvözlőlevelüket küldik, abban a reményben, hogy nemsokára ők is visszatérnek övéik közé. Gänger drt május 26-tól szeptember végéig végig utaztatták Sibérián és Oroszországon keresztül, míg október 1-én utra nem kelhetett Pétervárból kiindulólág Finországon s Svédországon keresztül. Német földre Stralsund kikötőjében lépett Gänger dr., ahonnan más internáltakkal egyetemben különvonaton tette meg az utat oderai Frankfurt, Dresden és Bodenbach érintésével, mignem e hó 9-én Leitmeritzben, már a Monarchia területén, 1 heti fertőtlenítés alá vettették. Gänger Jenő dr. törzsorvos Csáktornyán várja a miniszter további rendelkezését.

— **Gyászír.** Udvarhelyi Gyula nyugafelső keresk. isk. igazgató Kisztepen f. hó 11-én 73 éves korában elhunyt. Az elhunyt a 80-as években a csáktornyai polgári iskoláján is működött rövid ideig.

— **A Társaskör köréből.** A nehéz viszonyokat a Csáktornyai Társaskör is megérzi: az alacsony tagságdíj mellett a megdrágult viszonyokból kifolyólag felmerült magas kiadásokat fedezni nem tudja. Az

állapot természetes következménye tehát a tagságdíj felemelése. E tárgyban tartott a Társaskör e hó 14-én este közgyűlést Kayser Lajos grófi titkár elnökelete alatt. A közgyűlés többsége hosszabb tárgyalás után a tagságdíj felemelése mellett foglalt állást. Miután azonban ez a határozat a jelen nem volt tagokra s azokra, akik a gyűlésen jelen voltak s az indítványt nem fogadták el, nem kötelező, körívet bocsát ki az elnökség, melynek aláírása után lesz csak a Társaskör abban a helyzetben, hogy a jelentkezéshez mérten e hó 28-án megtartandó újabb közgyűlésen a Társaskör további sorsa fölött határozhasson.

— **Korcsoolyázó egyesület alakulása.** A Csáktornyai Korcsoolyázó Egyesület 1916. okt. 29-én d. u. 2 órakor tartja alakuló gyűlést a városháza nagytermében, melyre a t. tagokat s a sportkedvelő közönséget tisztelettel hívja meg az elnökség. Az egyesület tagja minden oly intelligens egyén lehet, aki ebbeli szándékát — egy tag ajánlásával — Strausz Sándor könyvkereskedésében bejelenti s ott tagsági jegyét dec. 15-ig megváltja. Tagsági-jegy az egész időnyre: 8 K. Családjegy 2 személy részére 12, s minden további tag után 2 K. Tanulók tagok nem lehetnek, csak korcsoolyázni van joguk. Tanulójegy: 4 K.

— **Állandó mozi.** A Rákóczi-utcai állandó mozgó színházban a mai előadások műsora: Hadi híradó (legújabb harctéri felvételek); »A vihar asszonya«, szenzációs dráma három felvonásban; »Jó éjt Muki« vígját. 3 felvonásban. — Kezdeté d. u. 5 és este 8 órakor.

— **Bevonulás.** A népfőlkelésre kötelezettek közül azok, akik 1866—1871. években születtek és népfőlkelési gyerveges szolgálatra alkalmasnak nyilvánítottak f. é. november 3-án, az 1872—1884-ig vagy az után születtek f. é. november 16-án, legkésőbb d. e. 11 óráig, amennyiben névszerint felmentve nincsenek; tartoznak a népfőlkelési igazolványi lapon feltüntetett székhelyre bevonulni. A bevonulók erős lábbelit, fehérneműt, evő- és tisztító eszközöket vigyenek magukkal. A bevonulás napjára minden bevonult 1 K. térítési összeget kap. A lábbeli és fehérnemű értéke megtérítetik. A bevonult III. osztályon ingyen utazik, e célból az igazolvány az elutazás előtt a vasúti pénztárnál lebélyegzendő. A meg nem jelent népfőlkelő karhatalommal vezettetik elő. Az önként bevonuló népfőlkelő csapatsteiket maguk választhatják.

— **Gyászír.** Heimbach Ede kávéház tulajdonos Gold Ferencné (szül. Heimbach Ivka) atyja Zágrábban 1916. évi október hó 17-én rövid kinos szenvedés után 65 éves korában elhunyt. (Minden külön értesítés helyett).

— **A temető halottak napja.** A háborus viszonyokból kifolyólag a halottak emléke iránt való kegyelet gyakorlása tekintetében is megszorításokra törekszenek az illetékes körök. Mert a világitó szernek szűkben vagyunk s annyi gyertyánk nincs s nem is lehet, mint béke idejében. Ez bírta rá a herceggimást, hogy halottak napjáról rendkívüli módon intézkedjék. Ezért elnökelete alatt Esztergomban a főkáptalan tanácskozással gyűlt össze, melynek határozatából felhívást bocsátanak a hívekhez az iránt, hogy halottak estéjén a szokásos kivilágítást az idén mellőzzék. Továbbá arra nézve is

intézkedett, hogy a csendes miséken csak 2 gyertyát, az énekes miséken pedig legfeljebb négy gyertyát gyújtsanak az oltárokon.

— **Társasköri közgyűlés.** A Csáktornyai Társaskör legutóbb tartott rendkívüli közgyűlésének határozatából f. hó 28-án (jövő szombaton) délután 6 órakor újabb rendkívüli közgyűlést tart. Tárgysorozat: Végleges határozathozatal a Társaskör további fennállása, illetve szünetelése tárgyában. Az elnökség részéről kéretnek a kör tagjai, hogy a közgyűlésen lehetőleg teljes számban megjelenjen szíveskedjenek. Csáktornya, 1916. október hó 18-án. Az elnökség.

— **Kukoricakérvirálás.** Az e tárgyban Zalaegerszegen tartott értekezleten Árvay Lajos alispán az alábbiakban közölte a nála megjelent főszolgabírákkal a visszatartható kukoricaszükségletek mértékét: Házi és gazdasági szükségletek címén annyit lehet visszatartani, mint amennyi kukorica rendes viszonyok közt ilyen célra ezen a vidéken rendszerint szükséges. A vetőmagszükséglet megállapításánál a termelő 1—1 holdra csak annyit vehet számításba, mint amennyit ott ekkora területre felhasználni szokás. Az állatállomány szükségletének megállapításánál csak a gazda rendes állatlétszáma vehető számba. Állati takarmányozás céljaira elsősorban a termelőnek az a kukoricakészlete veendő számításba, mely kellően be nem érett és hosszabb ideig el nem tartható.

— **Postatarifa.** Előrelátható volt, hogy az új postatarifa sok zavart fog okozni. Természetes, hogy sok bélyegcsonkítás történik abból az okból, hogy részint nem tudja valaki az új bélyegilletéket, részint megfélekedezik erről, amikor a leveleket felbélyegzi. Sok kellemetlenség támadt ebből kifolyólag, mert a postahivatalok meglelelezték azokat a leveleket, amelyeket bélyegcsonkítással kézbesítettek. Miután ez az amugy is megdrágult postatarifa mellett a közönség tulajdonság megadóztatása s ményánytalan megterhelése lenne, lépések történtek a kereskedelmi és iparkamarák részéről, melynek eredményeképp intézkedés történt a postavezérgazgatóság részéről, hogy az életbe léptetés első hónapjában a posta senkit sem fog megbírságotlani és csak a bélyegkülömbözötet kéri a földadóktól. A kereskedők számára pedig külön levelezőlapokat fognak ivenkben kiadni, hogy nyomtatványaikra rá alkalmazhassák. Tájékoztásúl egyben közöljük, hogy a képes lev. lapokra 10 filléres bélyeg ragasztandó.

— **Vadgesztenye gyűjtése.** A Vörös-Kereszt Egyesület azzal a felhívással fordult a magyar társadalomhoz, hogy a vadgesztenyét gyűjtse össze és adja át a Vörös-Kereszt egyület helybeli fiókjainak, illetve választmányainak. Az egyesület ezt a felhívását most megismélli és nagyon kéri a magyar társadalom minden rétegét, hogy ezt a kérését teljesítse is, mert ez a kicsinynek látszó dolog valójában nagyfontosságú. A Vadgesztenye Fogyűjtőhelye megtalálta a módját annak, hogy a vadgesztenyekből a káros anyagokat kivonja s ezáltal legalább részben elejét vegye a mindjobban mutatkozó állatleleség hiánynak. A mai háboru sikeres megvívása nagyon sokban attól is függ, hogy tudjuk a küzdelem gazdasági részét lefolytatni. A földre lehullt és ott elpusztuló vadgesztenye tömegek a mai viszonyok között pótolhatatlan gazdasági veszteséget jelentenek reánk nézve. Különösen

kéri a Vörös-Kereszt egyesület a hazafias magyar tanítóságot arra, hogy egy-egy délutánon vonuljon ki összes növendékeivel olyan helyekre, a hol vadgesztenyefák vannak, gyűjtse össze a már lehullt anyagot és azt szolgáltatassa be az ottani Vörös-Kereszt együleti fióknak. Ezt a kérelmet természetesen mi a magunk részéről is a legmelegebben ajánljuk az illetékesek figyelmébe, mert Csáktornyan vadgesztenye bőven terem. A gyermekek szedik is, de csak mulatságból s hogy vele játsszanak.

— **A háború.** Ünnepe van a magyar hadseregnek és a nemzetnek. Az oláhok 6 heli itt grasszálas után kitakarodtak az országból. Október 18-ika óta már egy száz oláh sincs az ország területén: dicstelen szereplésük után kiverték őket vitéz honvédek s a német hadsereg dicső csapatai. Szomorú emlékeket hagytak maguk után, mert rablás, erőszak, gyújtogatás és gyilkosság hirdeti rövid itt tartózkodásukat; de majd nekik is út az óra. Visszajár a kölcsön! Majd búsan visszafizetik ezt nekik hős fiaink az ő földjükön. A gyalázatos áruló bőségesen lakol összes büneierl! Az oláhok veresége kihatással van az orosz frontra is. A Kárpátokban javul a helyzetünk. Dornavatra alatt és Kirlibabánál nagy vereséget szenvedtek az oroszok. Itt a sebesülteken és halottakon kívül több mint 1000 foglyot vesztek. Így jártak Wolhyniában is a Narajowka mentén, ahol 38 orosz tiszt és 2250 közlegényt fogtak el és 12 gépfegyvert zsákmányoltak Tersztyánszky vezérezredes bajor és magyar osztrák csapatai. — Az antánt küzdőmei Monasztirét is hiábavalók. A Somme mentén is pusztul a francia és angol, anélkül, hogy bármi sikert elérhetne. A legrokonszenvesebb szerepe van a világháborúban Konstantin görög királynak, aki férfiasan védi országát semlegességet s ellenáll a leggeridebb erőszakosságoknak, melyek Venizelosz és az antánt részéről érik.

— **Különös véletlen.** Nem régen a KISS bankháza Budapestén egy asszony jött be és a 20565 számot kérte. Mikor kérdezték tőle, miért éppen ezen számot kéri, mondá, hogy ő 65-ben május 20-án született. Ezen sorsjegyet tényleg 600.000 koronával sorsolták ki. Azóta igen sokan küldenek be fontos napokat, mint születési-, házassági-, halálozási-dátumokat KISS KÁROLY ÉS TÁRSA banknak, Budapest Kossuth Lajos utca 13., hol aztán az illető számra eső sorsjegyet kiválasztják és megküldik. Tanácsos az október 27-én kezdődő osztálysorsjáték első osztályához fontos dátumot KISS bankháznak beküldeni és megírni, hogy egész sorsjegyet óhajt-e 12.— K-ért, vagy felet 6.— K-ért, vagy negyedet 3.— K-ért, vagy nyolcadot 1.50 K-ért. A megfelelő sorsjegyet azonnal elküldik.

— **Az árpagyöngy forgalomba hozatala és maximálása.** Az előállított árpagyöngyöt a min. rend. értelmében kizárólag csak a Haditermény R. t. utján hozható forgalomba. A készletben lévő árpagyöngy okt. 31-ig a maximált áron értékesíthető. A finom árpagyöngy maximált ára métermázsánként 105, a közönséges árpagyöngyre és törmelékre nézve 72 K. Az árak szeptember 16-án léptek életbe. Aki a jelen rendelet valamelyik rendelkezését megszegi, vagy akörül közreműködik, kihágást követ el és 6 hónapig terjedhető elzárással és 2000 Kig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

— **A Hadseregélyező Hivatal fényképkiallítása október 21-én nyílt meg.** Az erre vonatkozó plakátok a napokban jelentek meg Budapest utcáin, melyek hirdetik hogy

a kiállításra gyönyörű kollekciók érkeztek, többek között a honvédelmi miniszteriumból, a Kriegsarchivból, Szurmay altábornagytól, Hoffmann altábornagytól, a 10. hadtesttől és sok magánkiállítótól. A kiállítás védnökei Károly István és József főhercegek, elnökei gróf Tisza István, báró Hazai Samu és gróf Andrássy Gyula, akik személyesen nyitották meg a kiválóan érdekes kiállítást.

— **Olvasnivalót a sebesült katonáknak.** Az ujonnan épült nagykanizsai katonai kórháznak elegendő szüksége lenne alkalmas olvasmányra a paciensei részére. Tapasztalatból tudjuk, mit jelent a néha hónapokig fekvő betegek részére az alkalmas és szórakoztató vagy tanulságos olvasmány és mily mohón és köszönettel fogadják azok, az olvasásnak eddig ismeretlen élvezetét. Sok ember csak a kalonaszégnél tanult meg írni és olvasni, mások munkával lefolyó életükben vagy nem tudtak időt szakítani olvasáshoz, vagy megfelelő olvasmányhoz nem jutottak, így kétségbeesetten hiányzó segélyt nyújtunk ilyeneknek, ha megfelelő olvasmányhoz juttatjuk. Ép ezért a kórházparancsnokság megkéri lapunk olvasóközönségét is, hogy bármilyen alkalmas magyar, német, esetleg horvát vagy ló nyelvben írt olvasmányt ingyen rendelkezésére bocsájtani szíveskedjék. A küldemények a cs. és kir. katonai állomásparancsnoksághoz Nagykanizsára küldendőek be.

— **AZ EST tudósítói a nagy események színhelyein.** Megalapítása óta azt az elvet követte AZ EST, hogy a közérdeklő eseményekről csak saját megbízható tudósítói gárdájának jelentéseit közölte s ha valahol nagyobb esemény adódott, kitérő munkatársait nyomban a helyszínre küldte. A legújabb eseményeknél is ott vannak munkatársai. Adorján Andor a hadüzenet utolsó pillanatáig Bukarestben teljesítette hivatását, úgy hogy már csak menekülővontaton érkezett haza; itt megírta nagy feltűnést keltő cikkeit a román hadüzenet előzményeiről s nyomban Szófiába utazott. Onnan küldi tudósításait bolgár szövetségesseink harctéri és diplomáciai eseményeiről. A lap más munkatársai is uton vannak. Fényes László Erdélyt járja, hogy kitérő tollal megírja hatalmas vált testvéreink megrázó sorsát, Kéri Pál a hadaink nyomában szintén a román harctéren tartózkodik, Faragó Miklós pedig a délvideki megyéket járja, hogy az ottani eseményekről tudósítsa AZ ESTET. A román háborúról tehát csak úgy mint eddig, minden világeseményről AZ EST az egész európai sajtót megelőző híreket fog közölni.

|| Nagy megtakarítás ||
üzleteknek, gyáraknak malmoknak és gazdaságoknak.

A létező legjobb és legtartósabb

PAPIRSPÁRGÁT

Csomagolásra 2, 2½, 3 és 4 mm. vastagságban
kgként K 360, 100 kg. K 340.—

Postacsomagokhoz kgként K 420, 100 kg. K 400.—
Szűkített szálhoz (2 és 2½ mm.) kgként K 360,
100 kg. K 340.—

Zafkiszágnak 4 mm-esből vágva és kötegelve kg-
ként K 360, 100 kg. K 350.— árban szállítja
pécsi raktáraiból utánvétellel a

Pécsi Kereskedelmi és Iparbank R. T.
Áruosztálya Pécs.

5 kg-nál kevesebb nem küldhető.

Papírhütelék.

3-5

Ellenőrző nyilatkozatok.

Nagyobb rendeléseknél engedmény.

Sve pošiljke, kaj se tiče zadržaja novinah, se imaju poslati na ime urednika vu Csáktornya.

Izdateljstvo:
knjižara Strausz Sándora
kam se predplate i obznane pošiljaju.

na hrvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni, znanstveni i povučljivi list za puk
Izlazi svaki tjeden jedenkrat i to: svaku nedelju.

Preplatna ošna je:

Na čelo leto K 10—
Na pol leta 5—
Na četvert leta . . . 2-50
Pojedini broji koštaju 20 fill.

Obznane se poleg pogodbe i tal računaju.

Odgovorni urednik:
ZRINYI KÁROLY.

Glavni urednik:
MARGITAI JÓZSEF.

Izdatelj i vlastnik:
STRAUSZ SÁNDOR.

Suradnik:
SRÁY FERENCZ.

Rumunji su iztirani iz Erdelya.

Izmed pobeglih erděljev vekša stran se vre seli nazaj vu svoj dom. Božja kaštiga bude se hitro dovršila nad rumunjom. - Znanost je nadvladala naše neprijatelje. - Medjimurci se na bojnem polju dobro vojuju i lépe pšeme pišuju. - Rusi su biti bili vu Bukovini. - Na taljanskom bojnem polju se dobro držuju naši šeregi.

Kak stojimo na bojnem polju?

(M. J.) Glavna stvar je bila vu prošlim tjednu na bojnem polju, da izčistimo Erdělja od potepenih rumunjov. Naša metla je dobro delala, ar su rumunji svigdi retirirati morali. I kak!? — Tak, da niti nesu imeli tuliko vremena, da bi si štuke, municije ili pak živeža sobom odnesti mogli.

Pri Braššovi su tak jako biti bili, da su komaj pobegnuti mogli. Skorom su naši i nemški šeregi čelu rumunjsku vojsku polovili. Ovdj je glavna željeznička pruga prek Predeala, koja vu Rumunjsku vodi. Ta pruga je vu našoj ruki.

Moremo reći, da za tjeden dni niti jeden vojniki nebude vu Erdélju. Vezda je vre vu Erdélju izmed dotepenih rumunjskih šeregov samo tuliko i to samo na rumunjskoj granici, koliko trebaju za se, da vekši šeregi s njihovom pomoćjom pobeći moreju, drugač bi je naši i nemški šeregi sve polovili.

Oni erděljski stanovnici, koji su morali svoj dom i svoje biže ostaviti, budu vezda nazaj se povratili. Vlada je vre naredbu izdala, kojih mestah stanovnici moreju dimo iti. Da se nebi natiskavali na željeznici, kak se je pri pobegu pripetilo, budu izseljenici samo po određjenim putu i vremenu dimo putovati mogli.

Hvalja budi Bogu, da tam držimo, da erděljski opet moreju nazaj. To smo prorokovali pred šest tjednih, gda su rumunji vu Erdélj vdrlj.

Tak se je pripetilo, kak smo rekli. Vezda pak dodajemo k tomu, da budu naši i nemški vojniki za nekoliko tjednih do glavnog varaša Rumunjske, Bukaresta došli. I to bude se pripetilo. Onda bude Božja kaštiga zvršena nad rumunjom. Ov narod bude izgubil svojega kralja i svoju slobodu, bude pod jarem drugih narodov došel i trpel bude zbog njihovih vodjeh, koji mu nesu dali škole i obrazovanje.

Malo se slobodno premišljavamo, kaj škole i školovanje hasnijju puku, gda vidimo prepast srbov, črnogorcov, pak rumunjov, koji su zaostali narodi bez srca i bez dobre

pameti i razuma. Kak je velika razlika med magjarom i medjimurcom, pak prama ovim med srbov, rusom, ili rumunjom! A to se sve školam mora zahvaljiti. Pak za to svaki narod i svako selo je srečno, koje dobre škole i dobre navučitelje ima! Da nas nisu naši neprijatelji nadvladati mogli, to našim školam moremo zahvaliti, ar su našu vojujući decu na ljubav domovine, na kulturu, pak na znanost navučili. To je istina, da nesu štuki, pak bajoneti nadvladali čeli šereg naših neprijateljev, nego domoljubav, hrabrost i znanost naših sinov, kaj su škole posadile vu srce i vu glavu naših sinov.

Gda vidimo, da nēna medjimurca koj nebi novine čital i gda si premisljimo, da takov mali puk, kak je medjimurski, vre 33 letah dugo ne samo izdržava svoje novine, nego vu nje i piše svoje popēvke i druge članake, onda se s tem i štimati moremo. Ovo lépo svojstvo su medjimurci od njihovog negdašnjeg gospodina i njihovog vodje, plemenitoga grofa Zrinyija Mikloša herballi, koj ne samo na bojnem polju svojom sabljom, nego gda je mir bil i svojom perom i znanostjom pokazal, kak je treba domovinu služiti. Odvetki njegovih vitēzih, vezda živeći medjimurci, kak to vu svakim broju naših novinah čitati moremo, iz bojnog polja nam pošiljaju svoje lépe pšeme, iz kojih se iskre kažeju njihove pobožnosti i domoljubavi. Ovi naši vērni, dobri i hrabri vitēzi, gda se ne vojuju, pero si zemeju vu ruke, pak svoje lépe miseli napišuju svojim, doma ostalim decam, ženam i poznancim vu naše novine. Svigdar se naše srce razveseli, gda nam iz tabora posta list i pšeme donese od naših vojujućih sinov. S nami držuju takaj i naši susedi slovenci i horvati, koji su takaj odvetki negdašnjih vojnika Zrinyijevih. Bog jim daj svim skupa lépi napredek vu taboru i daj Bog, da se svi vu zdravju nazaj dimo povrneju k svojim familijam!

Na ruskim bojnem polju smo takaj opet lépo napreduvali vu prošlim tjednu. Tak su oslabili rusi, da su vre naši šeregi počeli mogli navalu proti neprijatelju. Pri Bukovini su naše i nemške čete dvē navale

zdigle proti rusu. Jednu pri Kirlibaba, drugu pri Smotrec zvanom mestu. Pri obedvema mestih su nadvladali neprijatelja i vno go vojnika odzeli od njih.

Taljani su svojom velikom silom opet probali, da bi kaj od nas odzeti mogli. Naših je vezda na taljanskim frontu menje, ar smo vu Erdélj morali jeden del naših vojnika odpeljati proti rumunju. Ako nebi morali to učiniti, vezda bi vre taljan do kraja bit bil. Bude se i to dogodilo s njim, gda budemo s rumunjom gotovi. Naši se vezda samo braniju i čuvaju naše granice. Šestnajst velikih šeregov je na nas poslat taljan vu prošlim tjednu. Ali, kajti nikaj nije mogel dostignuti, vezda je opet zaostavil svoju navalu.

Vu Francuzkoj francuz, pak englez zabadava proba, da bi nemške šerege nadvladal. Nemci se tak držuju, da vre ovi neprijatelji neznaju, kaj bi započeli. Ono, kaj je od njih nemec odzel, neda nazaj. Nemški šeregi jako spametno vojuju. Šparaju svojim vojniki, ali s tem više kvara delaju neprijatelju. Tuliko francuzov je vre poginulo vu boju, da francuz vre nemre nove vojnike vu tabor poslati. A nemec pak ima vu svojih kasarnih još dosta takvih vojnika, koji još nesu bili vu boju.

Najnovēši glasi su sledeći:

Vu Bukovini je rus 15 ga oktobra opet 1800 zarobljenikov i 9 mašinastih puskah, pak vno go mrtvih izgubil vu bitki.

Rumunji svigdi ostavljaju naše granice. Naši i nemški vojniki za njimi idu. Tabor s rumunjom bude iz Erdélja vu Rumunjsku premešćen. Rumunj se za hitru pomoć moli pri rusu, ali ov mu nemre pomoći, ar i sam nuca svoje vojnike. Vodju rumunjske vojske, generala Avareskua budu odtirali, a na mesto njega bude rumunjski kraj Ferdinand glavno zapovedništvo prevkzelo; ali poljeg njega budu ruski generali mu navuke davali, pak oni komanderali.

Vu Francuzkoj su prošli tjeden strahovito krvave bitke bile. Broj mrtvih se još nezna, ali francuzi pak englezi su tak velike zgubicke imeli, da vre dugo nemre pri njim tabor držati.

Sveta Anna.

Bilo je to godine 1864. kad je meni Pater Sigfried Sporn, Benediktinac u Solnogradu, a poslie, kad je prešel u niemački viteški red (Deutscher Ritterorden) bivši plebanuš u Ormužu (Friedau) u Stajerskoj, jednom prilikom razlagal ime svete Jane i to tak zabavno, da sam si ja olovkom njegovo pripovijedanje bilježil, koje bilješke i danas posjedujem, pak jer znam, da je i u Medjimurju puno ženah i dievojkah toga imena, koje sigurno neznadu, kak je sveta Anna sveticom postala, nakanil sam to ovde pripovijedati.

U Austriji je najviše ženah i dievojkah imenom Anna kršćeno. Pučko brojenje godine 1900. godine je pokazalo, jedan milijun sedam sto i osamdeset i dvie jezere ženah i dievojkah imenom Anna, a samo jedan milijun šest sto peldeset i dvie jezere Marijah. Anda je sto i trideset jezer više Janah nego Marijah bilo.

Ime Anna je zidovskoga izvora, izpelano iz »Channah,« kaj bi po horvatski znamenovalo Božja miljenica, ugodna, otmičena. Tako se je nazivala, kako je poznato i žena Joakimova, kojemu je poslie osemnajst godisnjega zakonskog stališa tekarak rodila kćer Mariju, mater našega Zveličitelja, Sina Božjega.

Već u prvj dobi kršćanstva je legenda o Anni i njezinom mužu Joakimu puno pripoviedala, ali ipak zato je dugo vrijeme prošlo, dok joj je cirkva na čast oltare postavljala. Stoprv u tretjem stolietju su se njoj na čast komponovale pjesme, a cesar Justinian bil je prvi, koj je na njezinu uspomenu, godine 550. dal u Konstantinopelu sazidati cirkvu Za njezin imendan bil je u dvanajstom stolietju po cirkvi 26. Julius odredjen, kaj i danas postoji.

Rudari u Saksonskoj imadu svetu Annu za svoju patronu, a to već od početka sriednjegvieka, a još i danas je sveta Jana u Austriji patrona stolarov, koji njezin imendan 26-ga Juliusa svetkuju. Njoj na čast nazvani varašinec »Annaberg« sa cirkvom svete Jane, bil je velikog prošćenja miesto, kamo su k Janinomu dohadjali prošćenjari od svih stranah, kak pri nas k Mariji bistrički ili k presveti krvi u Ludbregu. Njezino poštovanje se je u narodu na hitroma razprostirilo i već koncem petnajstog stolietja bila je u jednakoj časti sa svojom kćerju, Marijom, materom Zveličitelja, te se je bezgriješno začetje i na nju protezalo. Pariški theologički fakultät se je godine 1497. izrazil na sljedeći način: »Mi se moramo nad badastoćom onih čuditi, koji o bezgriješnom začetju svete Anne dvoje.« U isto vrijeme je Anna postala »samotrojna,« to jest sa prečistom dievicom i dietetom Jezušom kakti tretja pri umietnom prikazivanju roda uzeta po umeticima, bilo na kipu malanjem, ili na pilju klesanjem; tako sa Marijom i malim Jezušem u naručaju, ili sa Marijom, koja Jezusa u naručaju drži. Ovak je niemački malar Albrecht Dürer u svojoj pobožnoj nravi puno se bavil sa prikazivanjem svete Jane u troje. Ali i talijanski majstor Leonhard da Vinci i španjolski Murillo su za malanje svetu Annu kakti »trojnu« rado birali.

Kako je rećeno, u Niemačkoj zemlji je sveta Anna bila visoko poštovana. Saksonski kurfürst Friederik mudri, je sa svojega putovanja po Palätini donesl jednoga prsta svete Jane, kojega je kapelici svojega grada

prikazal, takodjer je dal novce sa kipom svete Jane kovati. Zvonovisu bili na njezino ime kršćeni i sa napisom: »Pomozi trojna sveta Anna.«

Iz svietske poviesti se vidi, da su se mnoge ženske osobe iz vladalackih kućah imenom Anna nazivale, tako Anna Boleyn, druga žena engleskoga kralja Henrika VIII. Anna Cleve, četvrta žena toga istoga kralja. Anna Stuart, kći englezkog kralja Jakoba II. Anna austrijsanska, žena francezkog Ljudevita XIII ga. I dvie ruske carice su nosile ime Anna.

Izmedju princezah habsburške kuće hoću ovde još napomenuti magjarskoga kralja Ladislava kćer Annu, koja je sa Ferdinandom I-ga, vnukom cesara Maximiliana I-ga, u hižni zakon stupila, a poslie smrti svojega brata Ljudevita, u bitki pri Mohacsu (1526. godine), je magjarske i česke države k habsburškoj kući pripojila.

Ali je tu i jedna Anna mužkoga spola: Anna de Montmorency, onaj glasoviti junak i maršal francuzki, koj je bil godine 1525. kod Pavije potučen i zarobljen.

Spomendam svete Jane se posvuda 26-ga Julija oblužava, po nekojih miestih dapače svećano. Malo je toplicah, gde se u lietu od svih stranah ljudi sastaju, a da se nebi na Janino Janin ples obdržaval, na kojem su mnogi pari se spoznali i verige za život skovali.

I tako sam ja to sve u čast svim Janicam izpisal, pak im želim, da se na svoj imendan u zdravlju i veselju najdu, te se veseleć i mene siete.

Em. Kollay.

Iz Srbije.

(Šala)

Dragi moji medjimurci, Kak mi je pri duši, Da ja ovde moram hranit Srbijanske vuši.	A na poldan careku župu I mesa komadček, A onda se obležujem Kakti kranjski maček.
Svaki den pomalo pušim Lutoga cigarja, Koj mi grlo i želudec Kak nevolja para.	Za večerju vu se vlejem Kave, ili čaja, I tak ti ja, vidiš, živim Bez konca i kraja.
Drajera si v pipu zgnječem, Doma, il na putu, Pak ga skurim, kak sto vragov, Za jednu minutu.	Dok pak legnem, kaj bi prespal Vu sredini kmice, Miši glodju, vuši grozu, Plaziju stenice.
V jutro kavu si poždroknem, Zbrišem čobe malo, I komisa si pogriznem, Či ga kaj ostalo.	Al to mene kak soldata, Ram ništ neženira, Ja zaspim, pak lěpo senjam, Da mi banda igra.
V jutro skočim kakti zajec I bežim do lonca, Zgrabim kavu i tak živim Bez kraja i konca.	

Vu Srbiji

Kozar Ferencz
medjimurski sin.

Krvna kupelj vu Parajdu.

Kratko vrěme su kraljovali rumunji vu Erdelju i sad već s krvavom glavum bežiju nazad vu svoju domovinu samo puno menje, kak jih je sim došlo, Strahovitno beštijalno su se svigdi sponašali kam su došli, najmre pak vu Parajd zvanim lěpim varašu, odkud su svi naši odisli i samo jako stari ili pak jako mladi su ostali doma, koji su mogli na to računati, da je neprijatelj nebude bantuvatl. Séri starci, stare mamice, mladi dećeci i od deset lět mlajše pucke su samo počekali neprijatelja. Nemilostivno su se sponašali rumunji, kad su vu varaš i okolne ob-

ćine ulazili. Mućili i bili su svakoga, koj jim je vu ruke došel, spuškum, botom, sabljum i spesnicami. Trli, vuzigali, robili i klali su, kad su pobeći morali. To je žalostna povjest par tijeđnom, doklam su rumunji vu Erdelju bili.

Jeden sedemdesetšest lět spestreljenom nogum i spotrtom rukum starec je povedal vu špitalu, kam su ga naši spravili.

— Strahovitno je bilo, počel je povedati starec, nē su to ljudi na božji kip stvorjeni, neg pravikrvoloki. Bože moj, kaj su sve delali? Robili, vuzigali, na smrt mućili i nazadnje poklali su narada, decu, ženske, starce sjednom rećjom svakoga, koj je doma ostal.

Počelo pak se je tak, kad je glas došel, da rumunji su već nē dalko, prebubnjali su, da svi od sedemnajst lět do petdeset odmah naj ostaviju varaša, takodjer mlade puće i ženske. Veliki plač je bil, ali morali su ođiti. Samo mi nekoji smo ostali doma. Tak smo mislili, ako sve ponudimo neprijatelju, onda nas nebude bantuvatl.

— Strahoma smo čekali, ali nē dugo. Drugi dan svelikom krikom i kletvom došli su rumunji i odmah su počeli robili. Od vezda počemsi tak smo bili, kak sužnik. Zadnji dan je to bil za nas. Jerbo rumunjski neznamo, spuškum tušom su nas bili svrhu toga. Ženske ravno tak, kak i stare mužkarce. Bez svakoga zroka, spesnicum su nas po obrazu tukli rumunjski vojniki. Iz stana sve su nam vun šitali i sve su na male falačke zdrobili. Bez plača i bez reći smo morali to sve gledati i terpeti. Vu obćini ostajuće mužkarce sve su polovili i skorbaći tirali pred sobom, neznamo kam. Za ove smo potlam već nikaj nē čuli. Bračas vu bližnji šumi sve su je poklali.

— Mi, koji smo doma ostali pokorno smo terpeti sve i stiha prosili Boga, naj nas obrani. Došla je i ta vura. Minući tijeđan večterek sbliža smo čuli pokati štuže i praskati puške. Rumunji na to još bolje su odivljeli. Iz hiž nē smo ufali vun. Poleg velike uzbune znali smo, da naši nē su već dalko. V petek pred poldan se je počel pravi pek. Ołahi, kak divje zvěri su se navalili na nas.

Javkanje, dećinji krič i plač se je čul od svih tranih. Od hiže, do hiže su hodili tolvaji sve su porobili, sve su vuništili. Siromaško decu na banganěte prebodjene su nosili po vulicah. Kakva žalost i tuga nam je to bila, to srěćmi povedati uže moći.

— Ja sem ravno na dvoru pometal, kad je orijaški černjak doletel vu dvor. Pušku je na mene naperil i onak je išel proti meni. Obvede ruke sem skup sključil i onak sem ga prosil:

— Naj te me bantuvati, najte me streiliti. Bog vam naplati to.

— Sad je s obedvemi rukami sdigel pušku i vudril me je po ruki. Vu ovim hipu i streilil me je beštijalec. Strahovitno bol sem čutil i skup sem opal. Tam pred hižnim pragom sem ležal na pol mrtev. Više rumunjov je došlo vu dvor, od kojih sem za par kaplih vode prosil. Niti jeden mi je nē dal, na mesto vode počeli su me ritati. Na zadnje došli su dva rumunji i kak falat drěva su me hitili na kola. Prijeli su me za prestreljeno nogu i za nju su me počeli nacukavati. Odpelali su me doskradnje hiže i tam su me doli hitili, kak psa. Tak sem ležal do nedelje vu strahovitni boli bez vode. Vnedelju su me našli magjarski honvėdi,

koji su mi svezali rane i odpeljali sobom na vezališće, odonud pak sim vu spital.

Kad su ga popitali, ali zna, koga sve su zaklali, ovak je odgovoril:

— Samo za one budem povedal za koje očivestno znam. Zaklali su Cseresnyés Sandora i njegovu ženu, Duffia Mózesá, ženu i njihove troje male dece. Jedno dēte je stopram vu šestim mesecu bilo. Mrtvu su našli Csóka Juci dovicu s četirojom decum. Za ove očivestno znam, da su je zmecrvarili. Ali vnoogo jih je, za koje ja neznam.

Poleg staroga leži jeden trinajst lēt star decok, dvaput prepiceni, takodjer iz Parajda. Takodjer je strahovitne dogodjaje povēdal. Ravno tak je povēdal i Kovasznai Ferenc honvēd.

— Pet sto koračajov dalko od Parajda je stala naša kompania. Dobro smo vidli vu varašinec. Za lasi su natezali rumunji ženske i nē dalko od nas su je sprepikali. Kad smu vu varašinec došli, sveposud smo mrtvo decu i mrtve ženske vidli.

Nasi honvēdi već vu Romaniji vojujeju i sve to dobro būdo naplatili bestijalnim bandam. Samo naš honvēd nēma takvo erdce, da bi decu, ženske i starce bantual. Svrho toga dići honvēda cēli svēt.

SVAKOJAČKE NOVOSTI.

— Koliko kuruze je moči zadržati? Zemeljskih poslov minister odredil je, koliko kuruze je smeli za hižne i za gospodarske posle zadržati. Za družinu, za domaće, koji su prehizi i za robljenike jednako po pravi pravici je treba preračunati, dakle samo toliko, koliko ove popravici ide. Svigdi se mora preračunati, koliko je gospodar ponucal vu mirnim vremenu za seme, za obitelj i za živinu. Za živinu samo toliko je smeli računati, koliko cēlo gospodarstvo zahťeva, tojest koliko živine je držal gazda vu mirnim vremenu. Kuruzni obrok konjem samo onda smeli dati, ako je to izvanredno potrebno, naprimer kad se kobila ožrebi i to samo s velikim šparanjom i ako si je gazda nē dosta ječmena i zobi zastavil ili prebavil za ov cilj. Vu takvim mestu, gde su niti vu mirnim vremenu nē konje s kuruzum hranili, niti sad je nē smeli. Za rogovnato marhutakodjer samu vu izvanrednim položaju je smeli kuruzu zastaviti ili kupiti, ako gospodar nēma dosta posejih, tikvih, repe, zelene krme ili pak nēga pašē. Mladini samo na takov način je smeli kuruzu dati, ako nēmamo tuška. Za svinje tuliku kuruze se slobodno računa, kuliko nucamo vu takvim vremenu, kad pašē ili pak druge hrane nēga. Za krmeti tuliko je slobudno ponucati, kuliko se je vu mirnim vremenu krmilo.

Kuruzu vu naši varmegiji sveposud budu rekvirirali.

— Od gacije kora za gifta konje. Na bojnom polju višeput su zpazili, da konji abetežuju i tak se sponašaju, kak da bi je sto otvoril. Dugo vremena nē su mogli prepoznati od česa je to, nazadnje su pozvedili, da od toga dojde taj beteg na konje, jerbo gacijinu koru hrdaju. Od početka su konji tak nemirni, tak se sponašaju, kak da bi koliku imali, pripeti se i to, da zadnje noge čisto za trdiju, naj višeput pak je konj poginul. Previzitērali su gaciju i tak su znašli, da kora 166 procentov jako moćnoga, tak zvanoga »albumin« otrova ima vu

sebi. Taj »albumin« je otvoril konje. Zane-mito je samo to, da mlado kitjice i listje nikaj ne škodi konjom i kak to znamo s listjom vu više mestah hranju živinu. Ne škodi pak listje za to, jerbo vu listju nēga otrova, tojest »albumina.«

Konji samo od gacije koru nesmeju hrdati.

— Dva hiljada frankov vu kokoši. Imamo takvu pripovest, vu kojoj se pripoveda, da i takve kokoši su, koje cekine zne-seju svaki dan. Na francuzkim — taljanskom hataru izbilja se je to pripetilo. Na harmiciji jeden prefrigan financ spazil je jednu mladu žensku, koja na ruki košaru je imala i jako je nemirna bila, doklam je nē red došel na nju. Kad je financ popital žensku, da kaj nese prēk granice vu košari, odgovorila je da jednu pečenu kokoš, jejce i grozdje ima vu košari. Košaru je odkrila, da vidi financ, ali je istinu govorila. Ali financ nēje zato financ, da bi se tak lahko dal vkaniti. Zdigel je gori kokoš i rezrezal ju je. Na veliku čudu sami lēpi cekini su se iz kokoš vun zrušili. Ravno jih je dva hiljada bilo, kad su je prebrojili. Tak je štela ženska prēk granice prešvercati zlatne peneze. Peneze i vnoogo vrēdnu kokoš su njoj zeli, nju pak su vu rešt zaprli.

— Rano bude zima. Rano je došla jesen i mrzel mrzaz vnoogo cvětja je zadušil. Male ptice letos su nas takodjer predi ostavile, kak drugda. Na Ledvenom morju pak već pred dvemi tjedni su spazili takve ptice, koje samo po zimi se tam zadržavljaju. Pis-moznanci tak veliju, da ove ptice nam no-siju zimu.

— Na sudbini Petrovi. Rumunjski kralj do vezda jako se je tukel po prsah, jako se je zaufal vu svoje rumunje, ali za kratke dva meseca ravno je tam, gde je Pe-ter bil, kad je čekal i čekal pomoć od antanta, tak dugo je čekal, doklam je vun se prekupicnul iz Srbije. Na Ferdinand kralja ravno takva sudbina čeka, ako antant mu nebude hitro veliku pomoć poslal, barem on još i vezda misli, da Romania nebude na takov put došla, kak je Belgija i Srbija. Zakaj si to misli? Misli si to zato, da antant nebude to dopustil.

Kaj znamenuje to, da antant nebude dopustil? Morebiti je antant moguće vekšu pomoć dati Romaniji? Englezia, Francuzka i Taljanska niti blizu Romanije nemore dojt, vu Maccdoniju moreju čete spraviti, ali to toliko vala Romaniji, kak nam goricka voda. No, skorom smo pozabili, da tam je još i ruski orsag, koj je izbilja vu susedstvim i kak nam zemljopis kaže, izbilja je vu takvom položaju, da more pomoć dati Romaniji. Dakle zakaj nēda? Vu Erdēj nije dal pomoć, poleg toga fletno su naši vitēzi rezpravu napravili sa rumunji, ali nēje dal niti vu Dobrudžu, odkud su vu Bulgariu šteli vudriti, da prēk mrtve Bulgarije, do Sarrail generala dojdeju.

Dakle zakaj su rusi nē dali pomoć vu Dobrudži? Jerbo po pravici dali su, ali samo jeden vojni sbor. Ali niti to je nē čista ruska pomoć bila, jerbo jedna divizija srbov je bila med njimi. Zakaj i gde je zaostala ruska pomoć? Na to su dva odgovorili: ali su nē šteli dati, ali pak su nē imali. Opet i to znamo, da Romania nēje zato se pustila vu boj, da samo ostane i da ju Rusija nebi bila podvučavala. Ako sve skupa preraču-namo to vidimo, da Rusija nēje mogućna

vekšu pomoć dati Romaniji. Nēga nicesa toliko, da pomalem nebi se ponucalo i pot-rošilo. Ruske serege pak tak vodiju, najmre pak Bruszilov, da je moramo pomalem zam-leti. Pet i pol mesecov tak smo semleli ruske serege, da su denes već jako tiho na frontu. Car već nēma vu ladići pomoć za Roma-niu. S jednom rēčjom — nēma. Ponucali su ruske regimente. S rumunjskim kraljom pak se drugi mesec budemo spominali svrhu sudbine Rumunje. Ferdinand bude išel za — Petrom!

— Obēšeni rusi. Temesvarsski sol-dacki sud, poleg štatariuma na galge je od-sudil tri ruse po imenom Jelistratov Ivan, Korovdekov Vazel i Zsurulov Vazul. Svi tri su pri uas zarobljeni bili. Zagrešili pak su štēm, da su vu Debrecenu jednu dovicu zaklali i porobili. Taj bestijalni posel taki se je on dan vun zišel i rusc vu prijeli, koji su to niti nē tajili. Pokedob pak je vu Temešvaru štatarijum, soldacki sud od-mah se je pobrinil, da se bude prepravleno, doklam sud mine, jerbo po sudo za dvē vure skončaju svakoga, ako ga na smrt od-sudiju. Telegrafirali su po Bali Mihalj vje-šara i po jednoga grčke vere svećenika. De-likvenši zadnjo noć pred sudom skup su bili vu jednoj celli. Svi tri su dobro spali.

Vjutro rano se je počel sud i za kratko vrēme sve tri su na galge odsudili. Za dvē vure potlam su je obesili. Svi tri su se trdo držali i svaki predi, kak je pod galge došel, samo toliko je rekel: Prostitute.

Stoosemeset soldatov je vun zrukovalo i ovi su obkolili galge. Prvi je bil Jelistrat-ov i on je naj duže živel. Sve skupa je dvajstipet minut trajalo. Pred poldan ob pol dvanajsti vuri su je doli zeli i na cintor odpelali.

Kaj su zaslužili, to su dobili.

KAJ JE NOVOGA?

Pri Isonsoju.

Ta primorska zemlja, Sva si kamenata, Koja si pokrila Vnogoga junaka.	Salandra minister Taljanski vodja, Od velikog mišljenja Već mu ga zadosta.
Vnogo mlado tēlo Si ovdj počiva, Koga je vmorila Granata nemila.	Sada se zahvalil Njegovom Veličanstvu Nēje v srcu imel Pravicu Božanjsku.
Te visoki bregi, Koji su jako grdi, Koji su blējani Od magjarske krvi.	Daj o dobri Bože Brže toga mira. Kaj bu vnoga majka Vidla svoga sina.
Taljanska vera Oj nesrećna bila, Koja iz Magjarskom Boja si začela.	Vnoga majka sina Vnoga sestra brata Vnoga deca mala Tužnog svoga otca.
Mislil si vu sebi, To mesto dobiti, Al da moraš za nje Čuda glav brojiti	Majčica lublena Molite se Bogu, Da vam nabum ostal Vu tudjem orsagu.
Već ve i sam vidiš, Da nēmeć dobiti, Za mal čas buš moral I odvut oditi.	Ar sem v pogibeli Po danu i noći, Jezuš i Marija, Naj mi bu v pomoći.
Zabadav si prosil Svoje prijatelje, Nit oni nemreju Zpunit svoje želje.	Nadalje vam nemrem Pēsmico pisati, Odmah moram pod zrak Zrakoplanom stati.

Do pet kilometrov
 Vu visini biti,
 I sa talijanom
 V luftu boja biti.

Na bojnem polju.

Kranjecz Ferenc
 vormajster iz Muracsánya.

— **Vu Erdelju.** Fletno napredujuju naše čete vu Erdelju. Još na jednim malim falacku stojiju neprijateljske čete, ali ovoga falacka budemo za čas počistili. Vu više mestah prek klanjcov su već pretirali rumunje. Romani sami veliju vu službeni prijavi, da već okolo Predeala trajaju bitke. Mi pak znamo, da su naši već Predeala zadobili. Rumunji vu naj veksi uzbuni rešeraju i ravno poleg toga naši jih vnogo poloviju i postrélaju. Denes već moremo reći, da Erdelja su naši i nemski vojniki počistili od neprijatelja, jerbo samo na jednim vuskim falatu stojiju menjše rumunjske čete.

Na drugim romanskim frontu vu Dobrudzi i kre Dunaja položaj je stalen. Zane-mito je to, da rumunjske novine vu veliki uzbuni su i jako zahtevaju pomoć od rusov i kak pišeju, ako rusi hitro nebudo pomoć dali Romaniji, onda Romania vu hujsi položaj dojde, kak je Srbia.

— **Ferdinand vu Brassovi.** Jeden plebanuš je povedal kakov život je bil vu Brassovi, kad su rumunji bili tam.

— Od kraja, kad je Continesen bil soldacki zapovednik vu varašu, nje pre zločesto bilo, jerbo je strogo pazil, da se vojniki pošteno s ponašaju, ali kad je on odisel i jeden major je zel prek odnjega službu, sve se je premenilo i dan za danom su robili, vužigali rumunji, kak da bi na zapoved bili to delali.

Major je najpredi odredil, da nišči nesme iz varaša vun, koga primeju odmah ga doli sterliju. Svaki dan je zločesteši položaj nastal i već je nišči nē mogel pomoći. Kad su naši rumunje pri Nagyszebenu sbili onda je stopram došla naša kalvaria. Koga su prijeli, njega su na smrt stukli.

Derlituč smo čekali sloboščinu. Čudnovato je to, da smo pozitivno nikaj nē znali od nagyszebenske bitke, ali kak su se rumunji sponašali zadnje dane, svi smo znali, da magjarski šeregi su nē već dalko. Med tem toga i to smo preživeli, da je rumunjski kralj Brassovu pohodil. Jako su se k tomu prepravljali. Vulice su čisto dali pomesti i na hiže rumunjske zastave su nametali. Strogo su zapovedali, da nišči nesme vun na vulicu, niti genuti se je nē smeti bilo iz hiže. Drugi dan pred poldan s velikom paradum na automobilu s vnogimi oficiri došel je rumunjski kralj vu Brassovu.

Samo jeden dan je bil kralj vu Brassovi, jerbo onda su se već čuli magjarski stuki. Kralj je hitro odputoval. Za njim pak taki rumunjski šeregi, koji su od serditosti nekoi granat spustili vu varaš. Mi pak smo rumunjske zastave doli strgali i sve smo je skurili, zatem pak smo s magjarskimi zastavami na kinčili hiže. Vu Brassovi je sad mir i red.

— **Dotopili su Bremen ladju.** Francuzke novine pišeju, da jedna englezka ta-

borska ladja storpedom pogodila je Bremen nemšku podvodno trgovačku ladju na američanski vodi. Francuzi s velikim veseljom pišeju od toga. Sad nemški korman službeno je prejavil, da to je velika laž. Bremen ladja je vu dobrim mesto i za kratko vreme više budemo čuli od nje.

Dakle francuzi opet su se malo zlagali.

— **Na ruskim frontu se prehititi jesenski boj.** Rousset francuzki brigadéroš piše, da romanom dvoju pomoć treba dati. Rumunjom vekše čete je treba na pomoć poslati i vu jednim vremenu Bruszilov general s celim svojim šeregom novo offenzivu mora započeti. Takodjer Sarrail general s celom moćom i s taljanskom pomoćjom mora se na bulgarce navaliti. Bruszilov i Sarrail to poslušnoti moraju, ako hoćemo da jesenski boj vu Volhyniji i na lemberski liniji se prehititi.

Bože moj! kak je lépe navuke moći davati — drugomu.

— **Romania pod ruskom zapovedjom.** Romania besno se sgledava okolo. Od jedne strani ju bulgarci, od druge strani pak magjari tešćiju, od tretje strani pak sami rusi, vu koje su se tak betezljivo za ufala. Rusi su već vu turskim-ruskim boju pokazali, kakvi prijatelji su rusom, kad su je jeden lépi falat zemlje posvojili. Sad nikaj drugo ne zahtevaju rusi od Rumunje neg to, da celo vojničstvo, štuke, ladje, festunge vu ruske ruke da, jerbo samo tak ji budo dalje pomagali. Kaj bude s Romanije, ako to napravi? Rusi tam budo odvlekli rumunjske šerege, kam sami budo steli, tojest gde je nucali budo. Tak budo s njimi delali, kak srbi koji sveposud vojujuju, samo vu svoji domovini nē. Najvekši prijatelj, najbolje hoće Romaniju vuništiti. Romani stopram sad su se prebudili i kleuč prosiju ruskoga cara, da naj ne napravi to s njimi, jerbo koj nēma oružje vu rukah, on se nemore braniti.

— **Englezi i zosebni mir s rusima.** Jeden englezki major vu orsackim spravišču popital je ministra, ali još tak stvar stojji, da nebudo s nemci zosebni mir napravili, neg svakim neprijateljnom zoseb.

Minister na pitanje ovak je odgovoril:

— Nebudem vam nikaj povedal, ali smo se saveznici od toga spominjali, ali nē. Opet su drugo pitanje postavili ministru, ali je to istina, da Englezia samo svrhu toga tira dale boja, da Rusiju brani.

Na ovu pitanja velika larma je nastala i minister opet je tak odgovoril:

— Rekel sem već, da od toga nikaj nebudem povedal, najmre pak od toga nē, ali budo rusi zosebni mir sklopili s neprijateljnom, ali nē. Od toga vre glas mi budo dali, ako takvo nakanenje budo imali.

— **Rumunji vu Petrozsénju.** Korcsmaros Domiter trombitaš nēje mogel iz varaša vun vuđiti, kad su rumunji drugoč vu Petrozsénj vdrlj. S krl se je, ali su ga vlovili i pred soldacki sud postavili. Stēm su ga krivilj, da je dva rumunje doli strelil. Drugi dan prebubnjali su, da svi stanovnici na pijacu se moraju ziti.

Popriliki tristo stanovnika se je zišlo na pijacu, kad su rumunji Korcsmaros Domitra dopelali. Na pijacu dugog stola su nastavili, okolo su se seli rumunjski oficiri i za deset minut već su izrekli suda. Korcsmaros Domitra na kuglju su odsudili i taki su ga skončali. Vu klošterski vrt su ga odpeljali, narodu pak su zapovedali, da se

poklekne. Korcsmarošu su oči steli zavezati i zapovedali su mo, naj se obrne od naroda.

— Najtemi oči svezati — zakričaj je Korcsmaros, — odsudili ste me, strelite me.

Vu drugi minuti sprožile su se šest puške i Korcsmaros mrtve je opal doli. Vu vrtu su ga zakopali. Magjarski honvédi su mo potlam križa postavili, na kojem stojj: »Ovdi počiva Korcsmaros Demeter, trombitaš.«

— **Grki budo platili srbske bojne stroške.** Englezke novine pišeju, da antant i nadalje oštro se bude sponašal prama Grčki kraljevini. Antant, da Grčku čisto ponizi, posvojil bude grčke arzinale i ako Grčka još i nazadnje nebude stela napomoć iti Srbiji, onda sve grčke harmicije i druge dohodke posvojiju i stēm budo plaćali srbske bojne stroške.

Antant tak se sponaša vu Grčkim, kak i vu onim orsagu, kojega je soruženjem podjarmil. Već je nikaj nē dosta antantu. Vu Pirensu csemdeset jezer francuzkoga vojnika stojj, kojim je cilj vu Athen ulaziti. Izbilja Konstantin kralj slavno se drži i rajši sve pretрпи, neg bi svojega puka na mesaro poslal. Konstantin rajši sve da, samo grčke vojnike neda. Neće, da njegov narod krv prelēva, za jedno lažljivo reč.

Denes već sve posud antant kraljuje vu Grčkim i ako kaj hoće, onda ultimatum pošle, da za dvajsti četiri vure to i to mora biti. Mali orsag mora poslušnoti, jerbo pomoći si nemre. Istina, da još i denes s lépmi rečmi hoćeju Grčku dobiti vu boj, ali muder kralj Konstantin niti čuti neće od toga.

— **743 pležerov.** Ferency László leitnant 82-ga šekelškoga regimenta kaplar je bil, kad je jedno oko pri Sant Martino sgubil majuša 31-ga po noći. Na patroli je bil mladi i mali kaplar svojim cugom, kad su granati kak deždž cureli okolo njega. Jeden je čisto blizu počil vu pećinu i tak je pećinu rezhitil, kak jedno grudo zemlje. Letelo je kamenje, kak tuča i svi su pležerani opali doli. Kad je mali kaplar malo ksebi došel, videl je, da celo telo vu jedni krvi mu je. Svelikom mukum vu velikim ognju odvlekel se je na svezališće. Onda je već dešntu oku nē imel. Već su onda tam prebrojili, da dvēsto lehkeši i četerdeset i tri teških pležerov ima. Ne su mislili, da vu življenju ostane, ali itak su ga vu Laihach poslali, gde su ga opererali. Mlado telo preobladalo je strahovitne muke i tak su ga vu Peštu poslali, gde su 743 pležerov prebrojili na njegovim telo. Stopram decembra meseca bude mladi človek maturu delal. Zaslužil je sreberno medalju.

Kalman brat već drugo leto je na bojnem polju, tretji brat Béla pak je od 1915-ga leta vu ruskim suzanstvu. Mati njegva pak je iz Erdelja svojom dvanajet lét starem puckum dvē sto dece oslobodila od rumunjav.

— **Nemilostivnen boj bude.** Bruszilov ruski general pred jednim novinarom je tak rekel, da još dugo vremena bude boj trajal i puno nemilostivneše bude, kak je do vaxda bil. Tak veli, da antant nesme predi doli deti oružje, doklam centralne orsage nebude čisto vuništiti. Bruszilov jako se zaufal vu francuze, za koje veli, da su puno vitežkeši, kak su englezi. Za engleze tak veli, da su takvi soldati, kakvi su vu knjigah na papir namalani.

koji su mi svezali rane i odpeljali sobom na vezalište, odonud pak sim vu špital.

Kad su ga popitali, ali zna, koga sve su zaklali, ovak je odgovoril:

— Samo za one budem povedal za koje očivestno znam. Zaklali su Cseresnyés Sandora i njegovu ženu, Duffia Mózeša, ženu i njihove troje male dece. Jedno dčete je stopram vu šestim mesecu bilo. Mrtvu su našli Csóka Juci dovicu s četirojrom decum. Za ove očivestno znam, da su je zmervarili. Ali vnogo jih je, za koje ja neznam.

Poleg staroga leži jeden trinajst lét star dečec, dvaput prepičeni, takodjer iz Parajda. Takodjer je strahovitne dogodjaje povčđal. Ravno tak je povčđal i Kovasznai Ferenc honvčđ.

— Pet sto koračajov dalko od Parajda je stala naša kompania. Dobro smo vidli vu varašinec. Za lasi su otezali rumunji ženske i nč dalko od nas su je sprepekali. Kad smu vu varašinec došli, sveposud smo mrtvo decu i mrtve ženske vidli.

Naši honvčđi več vu Romaniji vojujeju i sve to dobro bčđo naplatili beštijalnim bandam. Samo naš honvčđ nčma takvo srđce, da bi decu, ženske i starce bantuval. Svrho toga diči honvčđa čđli svčđ.

SVAKOJAČKE NOVOSTI.

— Koliko kuruze je moči zaderžati? Zemeljskih poslov minister odredil je, koliko kuruze je smeli za hižne i za gospodarske posle zadržati. Za družinu, za domače, koji su prehiži i za robljenike jednako po pravi pravici je treba preračunati, dakle samo toliko, koliko ove popravici ide. Svigdi se mora preračunati, koliko je gospodar ponucal vu mirnim vremenu za seme, za obitelj i za živinu. Za živinu samo toliko je smeli računati, koliko čđlo gospodarstvo zahťeva, tojest koliko živine je držal gazda vu mirnim vremenu. Kuruzni obrok konjem samo onda smeti dati, ako je to izvanredno potrebno, naprimier kad se kobila ozrebi i to samo s velikim šparanjem i ako si je gazda nč dosta jetmena i zobi zastavil ili prebavil za ov cilj. Vu takvim mestu, gđe su niti vu mirnim vremenu nč konje s kuruzum hranili, niti sad je nč smeti. Za rogovnato marhu takodjer samu vu izvanrednim položaju je smeti kuruzu zastaviti ili kupiti, ako gospodar nčma dosta posejih, tikvih, repe, zelene krme ili pak nčga paše. Mladini samo na takov naćin je smeti kuruzu dati, ako nčmamo tuška. Za svinje tuliku kuruze se slobodno računa, kuliko nčcamo vu takvim vremenu, kad paše ili pak druge hrane nčga. Za krmeti tuliko je slobodno ponucati, kuliko se je vu mirnim vremenu krmilo.

Kuruzu vu naši varmegiji sveposud budu rekvirirali.

— Od gacije kora za gifa konje. Na bojnom polju višeput su zpazili, da konji sbetežeju i tak se sponašaju, kak da bi je što otvoril. Dugo vremena nč su mogli prepoznati od česa je to, nazadnje su pozvedili, da od toga dojde taj beteg na konje, jerbo gacijinu koru hrdaju. Od početka su konji tak nemirni, tak se sponašaju, kak da bi koliku imali, pripeti se i to, da zadnje noge čisto za trdiju, naj višeput pak je konj poginul. Previzitčđrali su gaciju i tak su znašli, da kora 1 66 procentov jako moćnoga, tak zvanoga »albumin« otrova ima vu

sebi. Taj »albumin« je otvoril konje. Zane-mito je samo to, da mlado kitjice i listje nikaj ne škodi konjom i kak to znamo s listjom vu više mestah hranju živinu. Ne škodi pak listje za to, jerbo vu listju nčga otrova, tojest »albumina.«

Konji samo od gacije koru nesmeju hrdati.

— Dva hiljada frankov vu kokoši. Imamo takvu pripovest, vu kojoj se pripoveda, da i takve kokoši su, koje cekine zne-seju svaki dan. Na francuzkim — taljanskom hataru izbilja se je to pripetilo. Na harmiciji jeden prefrigani financ spazil je jednu mladu žensku, koja na ruki košaru je imala i jako je nemirna bila, doklam je nč red došel na nju. Kad je financ popital žensku, da kaj nese prek granice vu košari, odgovorila je da jednu pečenu kokoš, jejece i grozdje ima vu košari. Košaru je odkrila, da vidi financ, ali je istinu govorila. Ali financ nčje zato financ, da bi se tak lahko dal vkaniti. Zdigel je gori kokoš i rezrezal ju je. Na veliku čudu sami lępi cekini su se iz kokoši vun zrušili. Ravno jih je dva hiljada bilo, kad su je prebrojili. Tak je štela ženska prek granice prešvercati zlatne peneze. Peneze i vnogo vrčđnu kokoš su njoj zeli, nju pak su vu rešt zaprli.

— Rano bude zima. Rano je došla jesen i mrzel mraz vnogo cvčtja je zadušil. Male ptice letos su nas takodjer predi ostavile, kak drugda. Na Ledvenom morju pak več pred dvemi tjedni su spazili takve ptice, koje samo po zimi se tam zadržavljaju. Pis-moznanci tak veliju, da ove ptice nam nčsiju zimu.

— Na sudbini Petrovi. Rumunjski kralj do vezda jako se je tukel po prsah, jako se je zaufal vu svoje rumunje, ali za kratke dva meseca ravno je tam, gđe je Peter bil, kad je čekal i čekal pomoć od antanta, tak dugo je čekal, doklam je vun se prekupicnul iz Srbije. Na Ferdinand kralja ravno takva sudbina čeka, ako antant mu nebude hitro veliku pomoć poslal, barem on još i vezda misli, da Romania nebude na takov put došla, kak je Belgium i Srbija. Zakaj si to misli? Misli si to zato, da antant nebude to dopustil.

Kaj znamenuje to, da antant nebude dopustil? Morebiti je antant moguće večšu pomoć dati Romaniji? Englezia, Francuzka i Taljanska niti blizu Romanije nemore dojt, vu Macedoniju moreju čete spraviti, ali to toliko vala Romaniji, kak nam gorička voda. No, skorom smo pozabili, da tam je još i ruski orsag, koj je izbilja vu susjedstvím i kak nam zemljopis kaže, izbilja je vu takvom položaju, da more pomoć dati Romaniji. Dakle zakaj neda? Vu Erdělji nije dal pomoć, poleg toga fletno su naši vitčži rezpravu napravili sa rumunji, ali nčje dal niti vu Dobrudžu, odkud su vu Bulgariu šteli vudriti, da prek mrtve Bulgarije, do Sarrail generala dojdeju.

Dakle zakaj su rusi nč dali pomoć vu Dobrudži? Jerbo po pravici dali su, ali samo jeden vojni sbor. Ali niti to je nč čista ruska pomoć bila, jerbo jedna divizija srbov je bila med njimi. Zakaj i gđe je zaostala ruska pomoć? Na to su dva odgovorili: ali su nč šteli dati, ali pak su nč imali. Opet i to znamo, da Romania nčje zato se pustila vu boj, da samo ostane i da ju Rusija nebila podučavala. Ako sve skupa preračunamo to vidimo, da Rusija nčje mogućna

večšu pomoć dati Romaniji. Nčga nčesa toliko, da pomalem nebí se ponucalo i potrošilo. Ruske serege pak tak vodiju, najmre pak Brusilov, da je moramo pomalem zamletí. Pet i pol mesecov tak smo semleli ruske serege, da su denes več jako tiho na frontu. Car več nčma vu ladici pomoć za Romaniju. S jednom rećjom — nčma. Ponucali su ruske regimente. S rumunjskim kraljom pak se drugi mesec budemo spominali svrlio sudbine Rumunje. Ferdinand bude išel za — Petrom!

— Občšeni rusi. Temesvarsski soldački sud, poleg štatariuma na galge je odsudil tri ruse po imenom Jelistratov Ivan, Korovčđekov Vazel i Zsurovlov Vazul. Svi tri su pri uas zarobljeni bili. Zagrešili pak su štēm, da su vu Debrecenu jednu dovicu zaklali i porobili. Taj beštijalni posel taki se je on dan vun zišel i rusci su prijeli, koji su to niti nč tajili. Pokedob pak je vu Temešvaru štatarium, soldački sud odmah se je pobrinil, da se bude prepravleno, doklam sud mine, jerbo po sudo za dvč vure skončaju svakoga, ako ga na smrt odsudiju. Telegrafirali su po Bali Mihalj vješara i po jednoga grčke vere svećenika. Delikvenši zadno noć pred sudom skup su bili vu jednoj celli. Svi tri su dobro spali.

Vjutro rano se je počel sud i za kratko vrčme sve tri su na galge odsudili. Za dvč vure potlam su je obesili. Svi tri su se trđo držali i svaki predi, kak je pod galge došel, samo toliko je rekel: Prostite.

Stoosemdeset soldatov je vun zrukovalo i ovi su obkolili galge. Prvi je bil Jelistratov i on je naj duže živel. Sve skupa je dvajstipet minut trajalo. Pred poldan ob pol dvanajstí vuri su je doli zeli i na cintor odpetalí.

Kaj su zaslužili, to su dobili.

KAJ JE NOVOGA?

Pri Isonsoju.

Ta primorska zemlja, Sva si kamenata, Koja si pokrila Vnogoga junaka.

Vnogo mlado tčlo Si ovdí počiva, Koga je vmorila Granata nemila.

Te visoki bregi, Kak su jako grđi, Koji su blęjani Od magjarske krvi.

Taljanska vera Oj nesrečna bila, Koja iz Magjarskom Boja si začela.

Mislil si vu sebi, To mesto dobiti, Al da moraš za nje Čuda glav brojiti

Več ve i sam vidiš, Da nemreč dobiti, Za mal čas buš moral I odvut oditi.

Zabadav si prosil Svoje prijatelje, Nit oni nemreju Zpunit svoje želje.

Salandra minister Taljanski vodja, Od velkog mišljenja Več mu ga zadosta.

Sada se zahvalil Njevgom Veličanstvu Neje vu srcu imel Pravicu Božanjsku.

Daj o dobri Bože Brže toga mira. Kaj bu vnoga majka Vidla svoga sina.

Vnoga majka sina Vnoga sestra brata Vnoga deca mala Tužnog svoga otca.

Majčica lublena Molite se Bogu, Da vam nabum ostal Vu tudjem orsagu.

Ar sem v pogibeli Po danu i noći, Jezuš i Marija, Naj mi bu v pomoći.

Nadalje vam nemrem Pšmico pisati, Odmah moram pod zrak Zrakoplanom stati.

Do pet kilometrov
 Vu visini biti,
 I sa talijanom
 V luftu boja biti.

Na bojnem polju.

Kranjecz Ferenc
 vormajster iz Muracsány.

— **Vu Erdelju.** Fletno napreduju naše čete vu Erdelju. Još na jednim malim falacku slojiju neprijateljske čete, ali ovoga falacka budemo za čas počistili. Vu više mestah prěk klanjcov su već pretirali rumunje. Romani sami veliju vu službeni prijavi, da već okolo Predeala trajaju bitke. Mi pak znamo, da su naši već Predeala zadobili. Rumunji vu naj veksi uzbuni retireraju i ravno poleg toga naši jih vnoغو poloviju i postrelaju. Denes već moremo reći, da Erdelja su naši i nemški vojniki počistili od neprijatelja, jerbo samo na jednim vuskim falatu stojiju menjše rumunjske čete.

Na drugim romanskim frontu vu Dobrudzi i kre Dunaja položaj je stalen. Zane-mito je to, da rumunjske novine vu veliki uzbuni su i jako zahtjevaju pomoć od rusov i kak pišeju, ako rusi hitro nebudo pomoć dali Romaniji, onda Romania vu hujsi položaj dojde, kak je Srbia.

— **Ferdinand vu Brassovi.** Jeden plebanuš je povedal kakov život je bil vu Brassovi, kad su rumunji bili tam.

— Od kraja, kad je Continesen bil soldacki zapovednik vu varašu, nje pre zločesto bilo, jerbo je strogo pazil, da se vojniki pošeno s ponašaju, ali kad je on odišiel i jeden major je zel prěk odnjega službu, sve se je premenilo i dan za danom su robili, vužigali rumunji, kak da bi na zapoved bili to delali.

Major je najpredi odredil, da nišci nesme iz varaša vun, koga primeju odmah ga doli sterliju. Svaki dan je zločestesi položaj nastal i već je nišci nje ufal vun na vulicu, jerbo odmah su ga vlovili i srećen je bil, ako su ga nje kakti špijona obesili. Reda vu varašu nje nikakvoga bilo. Najmre su vnoغو terpele ženske pred divjemi rumunji, jim je nišci nje mogel pomoći. Kad su naši rumunje pri Nagyszebenu sbili onda je stopram došla naša kalvaria. Koga su prijeli, njega su na smrt stukli.

Derhtuč smo čekali slobošćinu. Čudnovato je to, da smo pozitivno nikaj nje znali od nagyszebenske bitke, ali kak su se rumunji sponašali zadnje dane, svi smo znali, da magjarski šeregi su nje već dalko. Med tem toga i to smo preživeli, da je rumunjski kralj Brassovu pohodil. Jako su se k tomu prepravljali. Vulice su čisto dali pomesti i na hiže rumunjske zastave su nametali. Strogo su zapovedali, da nišci nesme vun na vulicu, niti genuti se je nje smeti bilo iz hiže. Drugi dan pred poldan s velikom paradum na automobilu s vnoغimi oficiri došel je rumunjski kralj vu Brassovu.

Samo jeden dan je bil kralj vu Brassovi, jerbo onda su se već čuli magjarski štuki. Kralj je hitro odputoval. Za njim pak taki rumunjski šeregi, koji su od serditosti nekoji granat spustili vu varaš. Mi pak smo rumunjske zastave doli strgali i sve smo je skurili, zatem pak smo s magjarskimi zastavami na kinčili hiže. Vu Brassovi je sad mir i red.

— **Dotopili su Bremen ladju.** Francuzke novine pišeju, da jedna englezka ta-

borska ladja storpedom pogodila je Bremen nemsku podvodno trgovacku ladju na americkanski vodi. Francuzi s velikim veseljom pišeju od toga. Sad nemški korman službeno je prejavil, da to je velika laž. Bremen ladja je vu dobrim mesto i za kratko vrėme više budemo čuli od nje.

Dakle francuzi opet su se malo zlagali. — **Na ruskim frontu se prehitli jesenski boj.** Rousset francuzki brigadėroš piše, da romanom dvoju pomoć treba dati. Rumunjom vekše čete je treba na pomoć poslati i vu jednim vremenu Bruszilov general s celim svojim šeregom novo offenzivu mora započeti. Takodjer Sarrail general s celom moćom i s taljansom pomptjom mora se na bulgarce navaliti. Bruszilov i Sarrail to posluhnoti moraju, ako hoćemo da jesenski boj vu Volhyniji i na lemberski liniji se prehiti.

Bože moj! kak je lėpe navuke moći davati — drugomu.

— **Romania pod ruskom zapovedjom.** Romania besno se sledava okolo. Od jedne strani ju bulgarci, od druge strani pak magjari tešćiju, od treće strani pak sami rusi, vu koje su se tak betežljivo za ufala. Rusi su već vu turskim-ruskim boju pokazali, kakvi prijatelji su rusom, kad su je jeden lėpi falat zemlje posvojili. Sad nikaj drugo ne zahtjevaju rusi od Rumunje neg to, da celo vojničtvo, štuke, ladje, festunge vu ruske ruke da, jerbo samo tak ji budo dalje pomagali. Kaj bude s Romanije, ako to napravi? Rusi tam budo odvlekli rumunjske šerege, kam sami budo šteli, tojest gde je nicali budo. Tak budo s njimi delali, kak srbi koji sveposud vojujuju, samo vu svoji domovini nje. Najvekši prijatelj, najbolje hoće Romaniju vuništiti. Romani stopram sad su se prebudili i klećuč prosiju ruskoga cara, da naj ne napravi to s njimi, jerbo koj njea oružje vu rukah, on se nemore braniti.

— **Englezi i zosebni mir s rusima.** Jeden englezki major vu orsackim spravišču popital je ministra, ali još tak stvar stoj, da nebudo s nemci zosebni mir napravili, neg svakim neprijateljom zoseb.

Minister na pitanje ovak je odgovoril:

— Nebudem vam nikaj povedal, ali smo se saveznici od toga spominali, ali nje. Opet su drugo pitanje postavili ministru, ali je to istina, da Englezia samo svrhu toga tira dale boja, da Rusiju brani.

Na ovu pitanja velika larma je nastala i minister opet je tak odgovoril:

— Rekel sem već, da od toga nikaj nebudem povedal, najmre pak od toga nje, ali budo rusi zosebni mir sklopili s neprijateljom, ali nje. Od toga vre glas mi budo dali, ako takvo nakanenje budo imali.

— **Rumunji vu Petrozsėnju.** Korcsmaros Domiter trombitaš nje mogel iz varaša vun vuđji, kad su rumunji drugoć vu Petrozsėnju vdřli. S kril se je, ali su ga vlovili i pred soldacki sud postavili. Stēm su ga krivili, da je dva rumunje doli strelil. Drugi dan prebubnjali su, da svi stanovnici na pijacu se moraju ziti.

Popriliki tristo stanovnika se je zišlo na pijacu, kad su rumunji Korcsmaros Domitra dopelali. Na pijacu dugog stola su nastavili, okolo su se seli rumunjski oficiri i za deset minut već su izrekli suda. Korcsmaros Domitra na kuglju su odsudili i taki su ga skončali. Vu klosterski vrt su ga odpeľjali, narodu pak su zapovedali, da se

poklekne. Korcsmarošu su oči šteli zavezati i zapovedali su mo, naj se obrne od naroda.

— Najtemi oči svezati — zakrićai je Korcsmaros, — odsudili ste me, strelite me.

Vu drugi minuti sprožile su se šest puske i Korcsmaros mrtev je opal doli. Vu vrtu su ga zakopali. Magjarski honvėdi su mo potlam kriza postavili, na kojem stoj: »Ovdi počiva Korcsmaros Demeter, trombitaš.«

— **Grki budo platili srbske bojne stroške.** Englezke novine pišeju, da antant i nadalje oštro se bude sponašal prama Grčki kraljevini. Antant, da Grčku čisto ponizi, posvojil bude grčke arzinale i ako Grčka još i nazadnje nebude štela napomoć iti Srbiji, onda sve grčke harmicije i druge dohodke posvojuju i stēm budo plaćali srbske bojne stroške.

Antant tak se sponaša vu Grčkim, kak i vu onim orsagu, kojega je soružjem podjarmil. Već je nikaj nje dosta antantu. Vu Pirensu csemdeset jezer francuzkoga vojnika stoj, kojim je cilj vu Athen ulaziti. Izbilja Konstantin kralj slavno se drži i rajši sve pretrpi, neg bi svojega puka na mesaro poslal. Konstantin rajši sve da, samo grčke vojnike neda. Neće, da njegov narod krv prelėva, za jedno lazljivo reć.

Denes već sve posud antant kraljuje vu Grčkim i ako kaj hoće, onda ultimatumu pošle, da za dvajsti četiri vure to i to mora biti. Mali orsag mora posluhnoti, jerbo pomoći si nemre. Istina, da još i denes s lėpimi rećmi hoćeju Grčku dobiti vu boj, ali muder kralj Konstantin niti čuti neće od toga.

— **743 pležėrov.** Ferency László leitnant 82-ga šekeljskoga regimenta kaplar je bil, kad je jedno oko pri Sant Martino sgužil majuša 31-ga po noći. Na patroli je bil mladi i mali kaplar svojim cugom, kad su granati kak deždž cureli okolo njega. Jeden je čisto blizu počul vu pećinu i tak je pećinu rezhitil, kak jedno grudo zemlje. Letelo je kamenje, kak tuća i svi su pležėrani opali doli. Kad je mali kaplar malo ksebi došel, videl je, da celo telo vu jedni krvi mu je. Svelikom mukum vu velikim ognju odvlekel se je na svezališće. Onda je već dešntu oku nje imel. Već su onda tam prebrojili, da dvėsto lehkeši i četerdeset i tri teški pležėrov ima. Ne su mislili, da vu življenju ostane, ali itak su ga vu Laidbach poslali, gde su ga operėrali. Mlado telo preobladalo je strahovitne muke i tak su ga vu Peštu poslali, gde su 743 pležėrov prebrojili na njegovim telo. Stopram decembra meseca bude mladi človek maturu delal. Zastužil je srebreno medalju.

Kalman brat već drugo leto je na bojnem polju, tretji brat Bėla pak je od 1915-ga leta vu ruskim suzanstvi. Mati njegva pak je iz Erdelja svojom dvanajst lėt starom puckum dvė sto dece oslobodila od rumunjav.

— **Nemilostiven boj bude.** Bruszilov ruski general pred jednim novinarom je tak rekel, da još dugo vremena bude boj trajal i puno nemilostivneše bude, kak je do vezda bil. Tak veli, da antant nesme predi doli deti oružje, doklam centralne orsage nebude čisto vuništli. Bruszilov jako se zaufal vu francuze, za koje veli, da su puno vitezkeši, kak su englezi. Za engleze tak veli, da su takvi soldati, kakvi su vu knjigah na papir namalani.

GABONA ÁRAK/CIENA ŽITKA		
MÉTERMÁZSA	1 METERCENT	K
Buza	Pšenica	41.50
Rozs	Hrż	34.—
Arpa	Ječmen	34.—
Zab	Zob	40.—
Kukorica új	Kuruza suha	34.—
Fehér bab új	Grah beli	56.—
Sárga bab	Grah zuti	56.—
Vegyes bab	Grah zmešen	56.—
Kendermag	Konopljeno seme	80.—
Lenmag	Len	80.—
Tökmag	Koščice	120.—
Bükköny	Grahorka	40.—

MEGJELENT!

Gróf Dohna-Schlodien
a világhírű „Möve“ hajó kapitányának könyve
A „Möve“ kalandjai
Ára 2 korona.

Müde Hellmuth kapitány könyve
az „Emden“ és „Ayesha“
esodálatos, titokzatos útja
Ára 2 kor. 40 fill.

A német „Möve“ könyv 2 nap alatt 100,000 példányban kelt el!

Kapható:

Fischel Fülöp (Strausz Sándor) könyvkeres. Csáktornya.

König kapitány

nagy izgalommal váró könyve a

DEUTSCHLAND

kereskedelmi tengeralattjáró útjáról

magyarul is megjelent.

Bolti ára 2.40 korona.

VÖRÖS KÖNYV a román árulásról.

Ára 1 kor. 20 fillér.

Kapható:

Fischel Fülöp (Strausz Sándor) könyvkereskedésében
Csáktornyan.

Vesztek vadgesztenyét a legmagasabb árban.

S. STEIN, Varaždin.

622 6-6

Most jelent meg:

ROMÁNIA

részletes, pontos háborús térképe.

Ára 1 K 50 f.

EUROPA

legújabb háborús térképe különféle kiadásban.

Kapható:

Fischel Fülöp (Strausz Sándor) könyvkereskedésében Csáktornya.

Iparos és kereskedő előfizetőink cégét
a rovatan díjmentesen
közöljük

Iparos és kereskedő előfizetőink névjegyzéke

Iparos és kereskedő előfizetőink cégét
a rovatan díjmentesen
közöljük

Bőrkereskedő: Mayer Testvérek Csáktornya	Fűszerkereskedés: Mayercsák Béla (kőszén, faszén, magvak és a „Műtrágyát Értékesítő-Szövetkezet“ raktára Csáktornya Gráner Testvérek Csáktornya Mráz J. Csáktornya Kollarich István Csáktornya Deutsch Rezső Csáktornya Toplák György Csáktornya Kávéház: Prückler K. Zrinyi kávéháza Csáktornya Földes Mór Royal kávéháza Csáktornya Deutsch Jenő Csáktornya Kötélgyártó: Dornik Rezső Csáktornya Kőfaragó és sirkőkészítő: Terstyenyák Bódog Csáktornya Grünwald Adolf Szenice, Nyitra m. Mészáros: Antonovics József Csáktornya Órás- és ékszerész: Pollák Bernát Varaždin
Borbély és fodrász: Hádaadi Nándor Csáktornya Mik Szilárd Csáktornya	
Mézeskalácsos és v'asz-gyertyaöntő: Tihanyi Mihály Damása	
Cipész: Kelemen Sándor, férfi és női cipész Csáktornya, városház épület	
Divatruház: László és Brodnyák Stridóvár	
Fényképész: M. Kovács István Csáktornya	
Férfi szabó: Irácsics Ignác Csáktornya Bodics Ferenc Csáktornya	

Szállító és deszkakereskedő: Löbl Mór és Fia Csáktornya	Uri- és nőidivat, játék- és díszműgárú: Kelemen Béla Csáktornya
Vaskereskedés: Bernyák Károly utóda Binder Károly Csáktornya	Vendéglők: Prückler Károly Csáktornya Pecsnik Ottó Csáktornya Hencsey Gábor Csáktornya Antonovics József Csáktornya Budai József Csáktornya Horváth Mihály (Fehér galamb) Csáktornya Deutsch Jenő Csáktornya Kelemen Imre Csáktornya Prusáts Alajos Csáktornya Deutsch Zsigmond Csáktornya Schlesinger Mór Csáktornya

Bagola István vendéglője »A vasúthoz« Csáktornya Singer Salamon Csáktornya Sójtóry János Csáktornya Novák József Csáktornya Deutsch Adolf, nagyv. Csáktornya Kovács Mihály korcm. Csáktornya Leitmann Bálint Szentilona Kozják Mihály Csáktornya Baumbach Rezső Szentilona Reiner János Ráczkanizsa vegyeskereskedés, Petáncai savanyúvíz központi raktár és szállítási vállalat Hódosi Vilmos déli vasúti Csáktornya vendéglős Csáktornya Schrey György Csáktornya Zrinyikülváros	Spitzer Elek vegyeskeres. és korcmáros Puustafa
Vászonkereskedő: Szivoncsik Antal Csáktornya	